

Institutul de Științe ale Educației

**Raport național asupra implementării
Cadrului strategic pentru cooperare europeană
în domeniul educației și formării profesionale
ET 2020**

București, aprilie 2011

CUPRINS

INTRODUCERE.....	3
I. PRECIZĂRI METODOLOGICE.....	4
II. ANALIZA PROGRESULUI ÎNREGISTRAT DE ROMÂNIA	5
1. Elemente privind educația și formarea profesională cuprinse în PNR	5
2. Părăsirea timpurie a sistemului de educație și formare profesională	8
3. Învățământul terțiar – măsuri de creștere a participării	10
4. Mobilitate	13
5. Noi competențe și noi locuri de muncă.....	16
6. Bugetul educației	19
7. Strategia privind învățarea permanentă.....	19
8. Alte reforme semnificative în ariile prioritare	23
9. Propuneri pentru ariile prioritare	24
ANEXE	26

INTRODUCERE

Conform notei MECTS cu numărul 2470/28.01.2011, Institutul de Științe ale Educației a fost desemnat instituția responsabilă cu realizarea *Raportului național asupra implementării Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale ET 2020*.

Institutul de Științe ale Educației a elaborat metodologia de realizare a Raportului național asupra implementării *Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale – ET 2020* și a constituit o echipă transdisciplinară, incluzând cercetători din toate laboratoarele: *Teoria Educației, Curriculum, Consiliere și Management, Politici Educaționale, Tineret*.

Prezenta versiune a raportului este rezultatul unui proces de consultare care a cuprins instituții cu rol în educație și formare profesională în România, printre care:

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Direcția Generală Relații Internaționale și Europene

Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale

Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar

Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior

Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic

Centrul Național de Evaluare și Examinare

Consiliul Național al Calificărilor și al Formării Profesionale a Adulților

I. PRECIZĂRI METODOLOGICE

Studiul de față prezintă o analiză a progreselor înregistrate de România în domeniul educației și formării profesionale în perioada 2009-2010, în raport cu obiectivele Strategiei Europa 2020 și cu Programul Național de Reformă.

În vederea realizării raportului, au fost stabilite următoarele obiective specifice:

- Analiza principalelor rezultate ale măsurilor, programelor și proiectelor derulate în perioada 2009-2010 în România în domeniul educației și formării profesionale;
- Identificarea unor exemple de măsuri concrete și bune practici în implementarea priorităților în domeniul educației și formării profesionale;
- Colectarea unui set de propuneri și recomandări privind prioritățile în domeniul educației și formării profesionale în perioada următoare de raportare.

Metodele pentru colectarea și analiza informațiilor utilizate în procesul de elaborare a raportului au fost următoarele:

- **Analiza documentelor.** Au fost analizate principalele documente de politică, legislație recentă, rapoarte, studii și analize, rezultate ale unor proiecte și programe în domeniul educației și formării profesionale din perioada 2009-2010.
- **Analiza secundară de date.** Au fost realizate analize statistice cu privire la indicatorii privind educația și formarea profesională propuși în Strategia Europa 2020: părăsirea timpurie a sistemului de educație și formare profesională, rata de acces și rata de absolvire a învățământului superior etc.
- **Chestionar adresat decidenților, partenerilor sociali și experților din domeniul educației și formării profesionale.** A fost realizat un chestionar online care a urmărit culegerea unor propuneri/recomandări privind prioritățile pentru următoarea perioadă în domeniul educației și formării profesionale. La acest chestionar au răspuns 33 de actori responsabili în domeniul educației și formării profesionale: decidenți din ministere și agenții, experți, cercetători.

II. ANALIZA PROGRESULUI ÎNREGISTRAT DE ROMÂNIA

1. Elemente privind educația și formarea profesională cuprinse în Planul Național de Reformă

Care sunt principalele elemente de educație și formare profesională din Planul Național de Reformă?

În anul 2011 România a fixat țintele naționale pentru toate obiectivele strategiei Europa 2020 și a elaborat o primă versiune a *Programului Național de Reformă 2011-2013*. PNR acordă educației și formării profesionale un rol important în cadrul obiectivelor prioritare pentru reformele de până în 2013 și corelează țintele naționale cu cadrul general promovat prin noua *Lege a Educației Naționale nr. 1/2011*.

Trei dintre domeniile PNR vizează în mod explicit domeniul educației și formării profesionale:

- cercetare, dezvoltare și inovare – care pune accent pe întărirea capacității și a performanțelor sistemului de cercetare, dezvoltare și inovare, dezvoltarea dimensiunii europene a politicilor și programelor din domeniu;
- ocuparea forței de muncă – care vizează creșterea ratei de ocupare a forței de muncă pentru populația de 20-64 ani, inclusiv prin consolidarea competențelor profesionale ale forței de muncă;
- educație – care propune următoarele ținte: reducerea ratei de părăsire timpurie a școlii; creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară.

În cele ce urmează facem o prezentare sintetică a țăintelor naționale din domeniul educație, menționate în cadrul PNR.

• Reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii

La nivelul anului 2008, valoarea acestui indicator a fost de 15,9%, în scădere cu aproximativ 7 p.p. față de nivelul de 23%, înregistrat în 2002. Pentru anul 2009 se estimează o creștere a acestui indicator cu 0,7 p.p., ca efect al crizei economice asupra participării la educație și formare. Traectoria țintei vizează atingerea unui nivel de 14,8% în 2013, de 13,8% în 2015 și 11,3% în 2020. Principalele **măsuri-cheie** pentru atingerea țintei naționale – susținute din bugetul național și suplimentate prin fondurile europene – sunt:

a. Extinderea cadrului de aplicare a reformei educației timpurii

- Continuarea *Programului de Reformă a Educației Timpurii (PRET)* și *Proiectului de Educație Timpurie Incluzivă (PETI)*;
- Facilitarea tranziției de la grădiniță la clasa I;
- Elaborarea cadrului specific pentru organizarea, funcționarea și acreditarea serviciilor pentru educație timpurie Dezvoltarea programelor de educație parentală și a diferitelor tipuri de servicii complementare serviciilor de educație timpurie.

b. Acordarea suportului necesar pentru prevenirea părăsirii timpurii a școlii

- Introducerea, în legislația secundară a unor prevederi privind reducerea Ratei părăsirii timpurii a școlii;
- Programele naționale *Bani de liceu, Rechizite școlare, Euro 200, Cornul și laptele*;
- Asigurarea de servicii de suport educațional;
- Dezvoltarea programelor de tip *Școala de după școală*.

- c. *Susținerea revenirii la școală a celor care au părăsit timpuriu sistemul de educație prin:*
 - Programele național *A doua șansă, Alfabetizarea funcțională, Educație, calificare și facilitarea tranziției spre un loc de muncă pentru elevi și tineri cu risc sau în situație de abandon școlar.*
- d. *Creșterea relevanței pregătirii elevilor prin orientarea procesului de educație către formarea de competențe*
 - Crearea cadrului curricular de referință în conformitate cu prevederile noii legi;
 - Revizuirea programelor școlare și îmbunătățirea sistemului de evaluare a elevilor;
 - *Dezvoltarea competențelor cheie, premisă a incluziunii sociale.*
- e. *Deschiderea școlii spre comunitate și mediul de afaceri*
 - *Oferte educaționale incluzive, extracuriculare și extrașcolare, pentru formarea stilului de viață sănătos și a cetățeniei active pentru copiii din comunități dezavantajate, cu precădere rurale în învățământul preuniversitar;*
 - *Metode inovative în formarea personalului didactic pentru dezvoltarea abilităților de viață ale elevilor;*
 - *Medierea – modalitate de soluționare a conflictelor apărute în mediul școlar.*
- f. *Focalizarea formării cadrelor didactice spre domeniile de impact/schimbare ce încurajează participarea școlară*
 - Formarea personalului din sistemul de educație timpurie;
 - *Formarea cadrelor didactice din învățământul profesional și tehnic – profil servicii, pentru extinderea metodei moderne interactive de învățare prin firma de exercițiu.*
- g. *Dezvoltarea învățământului profesional și tehnic*
 - Asigurarea finanțării de locuri de la buget în învățământul postliceal de stat;
 - *Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii;*
 - *Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele partenoriale;*
 - *Formarea cadrelor didactice pentru evaluarea competențelor profesionale;*
 - Dezvoltarea *Cadrului Național al Calificărilor* din România pentru toate nivelurile de educație și formare profesională.

- **Creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară**

Pe fondul creșterii numărului instituțiilor de învățământ superior, indicatorul a înregistrat valoarea de 16,78%, în 2008, în creștere cu aproximativ 8 p.p. față de anul 2002. Pentru următoarea perioadă se estimează o ușoară ameliorare a acestui indicator. Traectoria țintei vizează atingerea unui nivel de 20,25% în 2013, de 22,17% în 2015 și de 26,7% în 2020. Principalele **direcții de acțiune** ale MECTS pentru atingerea țintei vizează: *asigurarea calității și stimularea excelenței în învățământul superior; finanțarea sistemului de învățământ superior în funcție de performanță prin concentrarea resurselor și prioritizarea investițiilor; deschiderea universităților spre societate și dezvoltarea de parteneriate cu mediul economic și social; creșterea gradului de participare a tinerilor din grupurile defavorizate în programe de pregătire de nivel universitar și dezvoltarea învățării pe tot parcursul vieții prin programe la nivel postliceal și universitar.*

Măsurile cheie pentru atingerea țintei naționale sunt:

a) *Dezvoltarea unui Cadru Național al Calificărilor adecvat nivelului de dezvoltare economică actuală și asimilarea lui la nivelul pieței muncii prin:*

- Finalizarea descrierii în termeni de competențe a 300 de programe de studiu prin dezvoltarea *Cadrului Național al Calificărilor în Învățământul Superior (CNCIS)*;
- Operaționalizarea *Registrului Național al Calificărilor din Învățământul Superior (RNCIS)*¹ și implementarea unei platforme on-line pentru formarea de evaluatori în domeniul calificărilor și înregistrarea și evaluarea on-line a noilor calificări;
- Transpunerea calificărilor în programe de formare profesională continuă (FPC) în vederea validării acestora, în concordanță cu nevoile de pe piața muncii;
- Crearea și operaționalizarea *Autorității Naționale pentru Calificări (ANC)* pentru creșterea capacității de implementare a CNCIS;
- Realizarea unor studii naționale periodice privind corelarea învățământului superior cu cerințele pieței muncii;
- Operaționalizarea *Registrului Matricol Unic*;
- Implementarea de programe de pregătire a cadrelor didactice.

b) *Crearea unui cadru de selecție obiectiv, care să permită atragerea tinerilor cu aptitudini către calificările care asigură implementarea unui model predeterminat de dezvoltare economică*

- Realizarea unui *Studiu de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților din învățământul superior*

c) *Crearea mecanismelor de recunoaștere a competențelor dobândite prin învățarea formală și non-formală pentru rute de nivel terțiar*

- Operaționalizarea *Sistemului de creditare pentru studenții români*
- Flexibilizarea ofertei privind educația terțiară
- Scutirea de la plata a 75% din împrumutul acordat pentru studii acelor absolvenți de studii superioare care vor practica profesia minimum 5 ani în mediul rural
- Schimbarea sistemului de acordare a burselor pentru studenți

d) *Stimularea învățării pe tot parcursul vieții*

- Finalizarea și adoptarea *Strategiei Naționale de Învățare Permanentă*

e) *Dezvoltarea cadrului metodologic pentru aplicarea prevederilor Legii Educației Naționale – capitolul învățarea pe tot parcursul vieții*

Țintele naționale formulate de PNR în planul educației și formării profesionale au fost concepute ca răspunsuri la blocajele și constrângerile identificate în domeniu: criza economică actuală corelată cu lipsa unei strategii ferme privind prioritizarea cheltuielilor publice, creșterea procentului din populație aflată în zona de sărăcie.

PNR apreciază că noua *Lege a educației naționale nr. 1/2011* oferă cadrul legal general și unitar pentru implementarea realizarea Țintelor educaționale propuse, prezentate anterior. PNR include și unele precizări privind mecanismele de monitorizare progresivă a realizării Țintelor naționale.

¹ O bază de date națională ce cuprinde descrierea tuturor calificărilor acordate de instituțiile de învățământ superior din România.

2. Părăsirea timpurie a sistemului de educație și formare profesională

Ce măsuri a întreprins România pentru a reduce părăsirea timpurie a educației și formării profesionale?

2.1. Măsuri în vederea analizei situației curente și a monitorizării dezvoltărilor în domeniu (culegere de date, cercetări etc.)

În vederea analizei situației curente a ponderii tinerilor care părăsesc timpuriu sistemul de educație și formare, au fost utilizate următoarele surse:

- datele raportate de Institutul Național de Statistică în ceea ce privește ponderea tinerilor cu vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani care au maxim nivel de educație gimnazial și care nu urmează (în ultima lună anterioară chestionării) nici o formă de educație sau de formare profesională continuă din totalul populației de 18-24 de ani;
- studii² și anchete³ realizate în anul 2010 pe tema educației și formării profesionale a tinerilor.

2.2. Ariile prioritare pe care se focalizează acțiunile (grupuri țintă, sectoare educaționale etc.)

În ceea ce privește grupurile țintă, focalizarea este pe următoarele grupuri cu risc crescut de părăsire timpurie a studiilor:

- tinerii proveniți din mediul rural și/sau din zone defavorizate socio-economic;
- tinerii de etnie roma;
- tinerii cu cerințe educaționale speciale.

În ceea ce privește sectoarele educaționale, atenția se concentrează în special asupra următoarelor:

- (finalizarea) învățământului secundar inferior sau măcar a celui de 8 clase;
- învățământul profesional;
- învățământul obligatoriu desfășurat în unitățile școlare din mediul rural;

2.3. Măsuri adoptate în vederea prevenirii părăsirii timpurii a educației. Precizați măsurile care au fost luate la nivel de sistem, la nivelul școlii și ca suport individual

În vederea prevenirii părăsirii timpurii a educației, MECS a adoptat o serie de măsuri care facilitează accesul egal la educație și formare, contribuie la creșterea calității procesului didactic, stimulează învățarea de-a lungul întregii vieți și încurajează parteneriatele între școală și familie, școală și comunitate, școală și mediul de afaceri.

² Balica, M. et al., *Abandonul timpuriu și perspectivele tinerilor pe piața muncii* Institutului de Științe ale Educației, 2010.

³ Achimescu, V., Balica, M. et al., *Anchetă privind participarea la formare continuă a angajaților aflați în situație de risc pe piața muncii*, ODIP, 2010, realizată prin Proiectul FSE PREZENT privind participarea la formarea continuă a angajaților aflați în situație de risc pe piața muncii, în cadrul căruia tinerii cu vârste între 18-24 de ani au reprezentat un grup țintă explicit.

Conform Planului Național de Reformă 2011-2013⁴, măsurile adoptate **la nivel de sistem** în vederea reducerii ratei de părăsire timpurie a educației, vizează:

- Susținerea reformelor în domeniul **educației timpurii**. Acțiunile din cadrul Reformei educației timpurii și a Educației timpurii incluzive sunt programe derulate în acest sens.
- Asigurarea participării la educație de calitate pentru **elevii din medii dezavantajate socio-economic**. Este vorba, în general, despre derularea unor programe de sprijin a populațiilor din aceste comunități, în vederea combaterii sărăciei și excluziunii sociale. Exemple de astfel de programe, în derulare: *Bani de liceu, Rechizite școlare, Euro 200, Cornul și laptele*.
- Dezvoltarea **învățământului profesional și tehnic și al învățământului postliceal** prin sprijin financiar și subvenționarea școlarizării în învățământul postliceal de stat, dezvoltarea de parteneriate cu agenți economici și cu parteneri sociali. Exemple de proiecte în acest sens, cofinanțate din fonduri europene: *Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii, Parteneriate active școală-întreprindere pentru îmbunătățirea formării profesionale inițiale - Pașii FPI, Formarea cadrelor didactice din învățământul profesional și tehnic – profil servicii, pentru extinderea metodei moderne interactive de învățare prin firma de exercițiu*.
- Revizuirea sau elaborarea standardelor de calitate pentru învățământul preuniversitar, a standardelor ocupaționale și a standardelor de pregătire profesională. Acestea se vor realiza în cadrul proiectelor cu finanțare europeană: *Restructurarea sistemului de formare continuă a personalului din învățământul preuniversitar prin generalizarea sistemului de credite profesionale transferabile; Profesioniști în managementul educațional preuniversitar; Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele parteneriale, Curriculum Revizuit în Învățământul Profesional și Tehnic; Dezvoltarea sistemului național de management și asigurare a calității în învățământul preuniversitar, Formarea cadrelor didactice în domeniul evaluării competențelor profesionale*.

La nivelul rețelei de consiliere școlară prevenirea și combaterea fenomenului de abandon școlar și de absenteism nu fac parte dintr-o strategie la nivel macro și nu constituie obiectul unor priorități explicite. Cu toate acestea, există inițiative și bune practici (studii, proiecte și intervenții specifice) dictate de necesitățile identificate la nivel de școală/clasă/cazuri particulare. Un exemplu în acest sens îl constituie inițiativa partenerială între instituțiile responsabile de la nivelul orașului București (Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională, Inspectoratul Școlar al Municipiului București ș.a.) care au realizat Studiul privind relația dintre nivelul de trai și absenteism ca premisă a abandonului școlar (ianuarie-februarie 2011).

2.4. **Măsuri de compensare a părăsirii timpurii a educației. Precizați măsurile efective adoptate**

Măsurile de compensare a părăsirii timpurii a educației solicită corelarea acțiunilor întreprinse la nivel instituțional/la nivelul școlii, cu măsuri de combatere a condițiilor socio-economice defavorabile. Măsurile adoptate în acest sens vizează:

- Oportunități de reintrare în sistem a persoanelor care au părăsit timpuriu educația, realizabile prin: 1) Dezvoltarea programelor de tipul „A doua șansă” care să ofere persoanelor care au depășit vârsta oficială de școlarizare, posibilitatea recuperării achizițiilor cognitive și formării profesionale; 2) realizarea „Centrelor Comunitare de Învățare Permanentă” prevăzute a se înființa prin Legea Educației Naționale.

⁴ Planul Național de Reformă 2011-2013, Guvernul României, 2010

- Existența, în școală, a psihologului sau consilierului școlar care să analizeze cazurile dificile și să propună și dezvolte programe de intervenție.
- Asistarea elevilor din comunități defavorizate și dezvoltarea unor programe sociale în școli: masă caldă, achiziționare de rechizite, alocație/bursă socială.
- Dezvoltarea unor programe de formare profesională continuă pentru cadre didactice cu focalizare pe educația incluzivă, multiculturalitate, asigurarea calității în educație.
- Recunoașterea competențelor dobândite în contexte non-formale și informale, în vederea integrării persoanelor care au părăsit timpuriu sistemul de educație, pe piața forței de muncă.
- Desfășurarea unei campanii la nivel național, de informare și sensibilizare a angajaților aflați în situație de risc pe piața muncii, cu privire la beneficiile formării continue la locul de muncă și în comunitate. În acest sens, este în desfășurare proiectul „PREZENT! Stimularea participării la formarea continuă a angajaților aflați în situație de risc pe piața muncii - informare, conștientizare și acces la învățare de calitate pe parcursul întregii vieți”, cu finanțare din fondul social european.
- În ceea ce privește crearea unor oportunități de angajare pe piața muncii a acestor tineri, există o serie de proiecte cu finanțare europeană care au ca obiectiv facilitarea accesului lor pe piața muncii.

Prezentăm în **Anexa 1** o serie de proiecte finanțate din Fondul Social European care vizează prevenirea și corectarea fenomenului de părăsire timpurie a studiilor.

La nivel individual, bune practici de abordare a cazurilor de absenteism și de abandon școlar se referă la ședințele de consiliere împreună cu copilul și părintele, întâlniri la domiciliul elevului pentru cazurile excepționale, discuții de grup sau în clasă, contracte public-privat pentru realizarea angajărilor la finalul studiilor, întâlniri cu invitați din afara școlii pe diferite tematici, consilierea diriginților/cadrelor didactice pentru flexibilitate în abordarea elevului cu risc de abandon (susținerea și încurajarea permanentă, tolerarea comportamentelor extravagante, descoperirea și valorificarea competențelor dobândite în alte contexte decât cele formale, „negocierea” prezenței școlare) etc.

3. Învățământul terțiar – măsuri de creștere a participării

Ce măsuri a luat România pentru creșterea participării la învățământul terțiar?

Principalele direcții de acțiune pe care și le-a asumat România pentru creșterea participării la învățământul terțiar vizează: asigurarea calității și stimularea excelenței în învățământul superior; finanțarea sistemului de învățământ superior în funcție de performanță prin concentrarea resurselor și stabilirea priorităților pentru investiții; deschiderea universităților spre societate și dezvoltarea de parteneriate cu mediul economic și social; creșterea gradului de participare a tinerilor din grupurile defavorizate în programe de pregătire de nivel universitar; dezvoltarea învățării pe tot parcursul vieții prin programe la nivel postliceal și universitar.

3.1. Măsuri de creștere a ratei de acces la învățământul superior, inclusiv lărgirea accesului pentru grupurile subreprezentate

În ultimii zece ani, învățământul superior din România a înregistrat creșterea cea mai spectaculoasă a populației școlare de la acest nivel (în special în învățământul particular). Nivelul ridicat al cererii pentru educația terțiară a fost direct corelat cu capacitatea pieței muncii de

absorbție a persoanelor cu calificare superioară. Pe fondul scăderilor demografice din ultimii doi ani și a contextului economic, **rata brută de participare la învățământul superior** a scăzut ușor, ajungând la valoarea de 45% în 2009/2010. Diferența pe medii de rezidență a acestui indicator s-a diminuat, dar a rămas totuși la valori foarte ridicate: 56,3% dintre tinerii de 19-23 ani din mediul urban sunt în învățământul superior, comparativ cu 27,2% în rural.

Valorificând o serie de măsuri de intervenție anterioare, **Legea educației naționale nr. 1/2011** stabilește, de asemenea, măsuri pentru susținerea creșterii ratei de participare la învățământ superior. În acest sens, se specifică o serie de intervenții cu rol de facilitare a accesului la învățământ superior:

- posibilitatea studenților proveniți din medii socio-economice considerate dezavantajate, de a beneficia de locuri finanțate din bugetul de stat în cadrul instituțiilor de învățământ superior;
- clasificarea instituțiilor de învățământ superior din România și susținerea financiară mai consistentă a universităților care dovedesc performanțe mai bune, în conformitate cu misiunile instituționale asumate. În acest fel se dorește alocarea unor resurse financiare mai consistente instituțiilor de învățământ superior care dovedesc o calitate mai bună a educației, dublată de o deschidere mai mare în direcția grupurilor sociale cu acces limitat la servicii de învățământ superior.

Măsurile MECTS cu impact direct asupra lărgirii accesului larg la educația terțiară a tinerilor vizează domenii variate de intervenție, susținute din fonduri europene prin proiecte, derulate începând cu anul 2009.

- elaborarea unui set de facilități la rambursarea creditului de studii pentru absolvenții care acceptă, prin contract, să-și desfășoare activitatea profesională în domeniul în care s-au pregătit, pentru o perioadă de minimum 5 ani, în mediul rural sau în zone defavorizate.
- sporirea accesului la educația terțiară, în condițiile asigurării egalității de șanse, prin operaționalizarea Agenției de Credite pentru Studenți; creșterea cu 20% a cifrelor de școlarizare pentru școlile post-liceale și studiile universitare de licență, până în 2013.

Alte proiecte derulate la nivel universitar s-au centrat pe asigurarea calității în învățământul superior, cu impact implicit și asupra problematicii accesului la acest nivel de educație. Măsurile vizate sunt următoarele:

- construcția unei viziuni pe termen lung asupra învățământului superior românesc, asumată de actorii cheie din sistem, din economie și de către societate în ansamblu, care să fundamenteze politicile sistemului universitar și să reprezinte un reper pentru poziționarea strategică a universităților (ex. proiectul *Calitate și Leadership pentru Învățământul Superior Românesc*);
- restructurarea și consolidarea sistemului național de studii doctorale, din perspectiva dezvoltării domeniului cercetare performanță recunoscută internațional (ex. proiectele *Doctoratul în Școli de Excelență* și *Studii Doctorale în România – Organizarea Școlilor Doctorale*);
- eficientizarea activităților de conducere a instituțiilor de învățământ superior și dezvoltarea aspectelor practice ale procesului de asigurare a calității (ex. proiectele *Îmbunătățirea managementului universitar* și *Asigurarea calității în învățământul superior din România în context european. Dezvoltarea managementului calității academice la nivel de sistem și instituțional*).

3.2. Măsurile de creștere a ratei de absolvire în învățământul superior

După o perioadă de creștere continuă, **rata de absolvire a învățământului superior** (cu și fără diplomă de licență) a înregistrat o scădere, ajungând la 65,4% în anul universitar 2008/2009. Scăderea valorii acestui indicator se explică, pe de o parte, prin reducerea cererii de educație pentru acest nivel de învățământ, iar pe de altă parte, prin scăderea numărului de absolvenți ai învățământului superior particular.

În acest context, **măsurile MECS** cu impact asupra creșterii ratei de absolvire a învățământului terțiar au vizat următoarele domenii de intervenție, o parte dintre acestea fiind susținute din fonduri europene, începând cu anul 2009:

- descrierea în termeni de competențe a 350 programe de studiu și corelarea acestora cu calificările de pe piața muncii, prin:
 - sprijinirea dezvoltării și implementării Cadrului Național al Calificărilor în Învățământul Superior (CNCIS), prin elaborarea și corelarea cadrelor și naționale și sectoriale ale calificărilor, în vederea consolidării legăturilor dintre Cadrul European al Calificărilor (EQF) și Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA); CNCIS este realizat prin implementarea următoarelor proiecte LLP: *Sistem colaborativ integrat bazat pe cunoștințe pentru îmbunătățirea managementului universităților economice, în contextul noului Cadru Național al Calificărilor din Învățământul Superior*; *LLP-Building Bridges between EQF and EHEA*; *LLP-EQF-adapted educational elements in a predictable framework of change*; *LLP-Common grounds for referencing NQFs and SQFs to the EQF*.
- adaptarea învățământului superior la cerințele pieței muncii prin:
 - realizarea unui *Studiu național de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților din învățământul superior* (elaborarea de instrumente de monitorizare a traseului socio-profesional al absolvenților din învățământul superior și implementarea acestora la nivel național și instituțional);
 - operaționalizarea *Registrului Matricol Unic* al universităților din România, ca modalitate de monitorizare a participării la acest nivel de educație și de control riguros al diplomelor;
 - reorganizarea parcursului academic în cadrul studiilor universitare de licență, prin efectuarea obligatorie a unor stagii de practică; reorganizarea programelor de studii universitare de master, care urmează a se finaliza prin nivelul 7 din EQF.
 - măsuri de restructurare totală a pregătirii inițiale a profesorilor prin programe masterale, prin schimbări semnificative care conduc la noi forme instituționalizate: masterul de cercetare, orientat preponderent spre formarea competențelor de cercetare științifică; masterul didactic, organizat exclusiv la forma de învățământ cu frecvență; master management și evaluare educațională; master de dactici speciale (aplicate disciplinelor de învățământ).
 - implementarea unor programe de formare a cadrelor didactice și studenților în domenii academice prioritare, în scopul dobândirii de competențe cerute pe piața forței de muncă.
- acordarea de facilități fiscale firmelor pentru a recruta tineri absolvenți sub 35 ani pe care doresc să-i specializeze în domeniul de activitate al firmei prin cursuri de nivel de educație terțiară ;

4. Mobilitate

Ce măsuri au fost adoptate la nivel național pentru a promova mobilitatea în educație și formare?

Cele mai recente măsuri de încurajare a mobilităților se regăsesc în noua *Lege a Educației Naționale nr. 1/2011* prevede „libertatea de mobilitate națională și internațională a studenților, a cadrelor didactice și a cercetătorilor” ca principiu în organizarea și funcționarea învățământului superior (art. 118, lit. j). Alte prevederi referitoare la mobilitate fac referire la:

- angajarea în instituțiile care organizează studii doctorale a unor specialiști din străinătate care dețin dreptul legal de a conduce doctorat;
- participarea țării noastre la rețelele europene de consiliere și orientare pe tot parcursul vieții, pentru a se asigura transparența serviciilor și mobilitatea persoanelor în spațiul european (art. 354);
- pregătirea practică a viitorilor profesori (în cadrul masterului didactic) care “se poate derula sub forma unei perioade de stagiu în străinătate în cadrul unui program al Uniunii Europene, componenta dedicată formării inițiale a profesorilor, perioadă certificată prin documentul Europass Mobilitate” (art. 239, alin. 5);
- utilizarea, în programele de formare profesională inițială și continuă, precum și sistemele de evaluare a rezultatelor învățării în contexte nonformale și informale, a sistemului de credite transferabile pentru educație și formare profesională, pentru a asigura mobilitatea ocupațională (art. 347).

Programul Sectorial Operațional de Dezvoltare a Resurselor Umane 2007-2013, document aprobat prin Ordinul comun al Ministrului muncii, familiei și protecției sociale și al Ministrului finanțelor publice nr. 547/1984/ iulie 2010 a stabilit prioritățile și tipurile de acțiuni finanțate din Fondul Social European. Acestea vizează și promovarea mobilității de studiu și ocupaționale, prin:

- sprijinirea programelor de mobilitate ocupațională a profesorilor sau de reconversie profesională către activități nedidactice;
- sprijinirea mobilității doctoranzilor și a cercetătorilor postdoctoranzi, sprijin financiar pentru mobilități interne și transnaționale, intra-și intersectoriale;
- întărirea capacității serviciilor publice de ocupare pentru furnizarea serviciilor de ocupare, prin dezvoltarea de sisteme inovatoare de comunicare cu alte instituții relevante precum EURES.

România participă la programele europene din domeniul educației, formării profesionale și tineretului, acestea având o componentă semnificativă de mobilitate a elevilor, studenților, tinerilor, adulților, cadrelor didactice și altor categorii de personal din acest domeniu. Centrul Național Europass a fost înființat prin HG nr. 67/2007, în Agenția Națională pentru Programe Comunitare în domeniul Educației și Formării Profesionale (ANPCDEFP).), agenție care gestionează în România programele europene „Învățare pe Tot Parcursul Vieții” și „Tineret în Acțiune”. Utilizarea ECTS a fost generalizată prin OMEC. nr. 3617/2005 (universitățile din România au utilizat ECTS din 1998, dar numai pentru schemele de mobilitate cu parteneri străini).

În subordinea MECTS, funcționează **Agencia de Credite și Burse de Studii**, instituție care are misiunea de a asigura accesul diferitelor categorii de beneficiari la burse de studii, precum și de a asigura managementul sistemului de creditare pentru studenți. Aceste burse cuprind cursuri de vară, studii universitare complete sau parțiale, cercetare sau specializare, burse pentru anumite

domenii de studiu sau categorii de beneficiari (de ex., arte plastice, domenii de interes ale Uniunii Europene, formarea managerilor din sectorul public).

4.1. Măsuri de promovare a mobilității elevilor și studenților la diferite niveluri și tipuri de învățământ (învățământ obligatoriu, școli profesionale, învățământ superior, adulți)

Majoritatea oportunităților de mobilitate a elevilor și studenților sunt create prin programe europene. Cei care învață și profesioniștii din domeniul educației și formării profesionale au manifestat, în general, interes și deschidere pentru mobilități⁵ (conform rapoartelor de evaluare a Programului „Învățare pe tot parcursul vieții”⁶, „Tineret în Acțiune”⁷ și rapoartelor privind implementarea Procesului Bologna⁸).

În ceea ce privește participarea la Programul „Învățare pe tot parcursul vieții”, s-a înregistrat **continuu o creștere a numărului de beneficiari**⁹. Astfel, numărul persoanelor care au beneficiat de mobilități în cadrul proiectelor derulate în anul 2010 a fost de **14515**, cu 13,72% mai mare decât în anul 2009¹⁰. (detalierea pe categorii de acțiuni este prezentată în Anexa 2)

Prin Fondul Social European, au fost finanțate **proiecte ale universităților** de sprijinire a tinerilor doctoranzi și post-doctoranzi sau proiecte de dezvoltare a resurselor umane care includ și mobilități. Aceste proiecte urmăresc să sprijine mobilitatea internă și internațională și participarea activă a doctoranzilor, post-doctoranzilor, cercetătorilor la viața științifică europeană prin stagii de pregătire, prezența la evenimente științifice de profil. În cazul burselor doctorale, sunt prevăzute stagii de mobilitate în străinătate. Un exemplu în acest sens este și proiectul *Informare corectă – cheia recunoașterii studiilor*, care urmărește să îmbunătățească metodologia actuală de recunoaștere de către universități a perioadelor de studii efectuate în străinătate și să elaboreze o nouă metodologie unitară, transparentă și simplificată de recunoaștere a perioadelor de studii, efectuate în străinătate¹¹, în concordanță cu normele europene. Valoarea adăugată a proiectului o reprezintă crearea Rețelei de Centre de Resurse în cadrul universităților, în vederea facilitării recunoașterii studiilor.

4.2. Măsuri de promovare a mobilității cadrelor didactice la diferite niveluri și tipuri de învățământ (învățământ obligatoriu, școli profesionale, învățământ superior, educația adulților)

Participarea României la Programul „Învățare pe tot parcursul vieții” reprezintă principala măsură de încurajare a mobilității cadrelor didactice. În plus, în perioada 2009-2011 fondurile acestui program au fost suplimentate în scopul măririi numărului de beneficiari, prin proiectul FSE-

⁵ Velea, S., Calota, M. (coord.), 2009, Velea, S. (coord.), 2008.

⁶ Birzea, C., Potolea, D., Neacșu, I., Istrate, O., Ionescu, M., Velea, S., *Teacher Training in Romania. Country report*, 2006, p. 474

⁷ Mitulescu, S et alii, *Evaluarea Programului „Tineret în Acțiune”*, ISE, ANST, 2010

⁸ Bercu, N., Velea, S., (2006). *Schimbare și continuitate în învățământul superior românesc. Reprezentări ale principalilor actori ai sistemului*, în "Quo Vadis, Academia? Repere pentru o reformă de profunzime în învățământul superior", coord. Singer, M., Sarivan, L., Ed. Sigma, București

⁹ Conform analizei rapoartelor privind implementarea Programului „Învățare pe tot parcursul vieții” din 2007 în 2010.

¹⁰ Date preluate din Raportul asupra implementării Programului „Învățare pe tot parcursul vieții” în 2010, pus la dispoziție pentru acest studiu de către ANPCDEFP.

¹¹ Conform OMEN nr. 3043/2000 privind recunoașterea perioadelor de studii, perioadele de studiu efectuate în străinătate sunt recunoscute de către universități.

POSDRU, „Schema de susținere complementară a mobilității europene a cadrelor didactice din învățământul preuniversitar beneficiare ale Programului „Învățare pe tot parcursul vieții”. O situație a participării cadrelor didactice la acțiunile de mobilități este prezentată în Anexa 3.

4.3. Progrese înregistrate în identificarea și reducerea obstacolelor în calea mobilităților educaționale

Programele europene și proiectele finanțate din fondurile structurale, cu componentă de mobilități, au fost periodic evaluate. Obstacole în demersurile de mobilitate au fost prezentate în rapoartele de evaluare și în rapoartele interne privind implementarea programelor/proiectelor respective (unele fiind anterior menționate) Cele mai recente studii - unul privind impactul la nivel național al LLP (perioada 2007 – 2009) și unul privind Programul Tineret în Acțiune - au fost realizate de către Institutul de Științe ale Educației în 2010.

Principalele dificultăți identificate se referă la:

- dificultăți și constrângeri financiare - chiar și în cazul granturilor de mobilitate, sunt necesare resurse financiare suplimentare din partea beneficiarilor de mobilități, fapt care limitează posibilitățile de participare ale categoriilor dezavantajate social;
- insuficiența fondurilor: în multe situații, deși există numeroase candidaturi eligibile și cu punctaje bune în urma evaluării, acestea nu sunt finanțate din cauza volumului insuficient de fonduri;
- cererea de mobilitate este mai mare decât oferta - sunt necesare mai multe scheme de sprijin, programele Uniunii Europene și proiectele finanțate prin FSE-POSDRU fiind insuficiente;
- obținerea unui grant presupune parcurgerea unor pași și a unor proceduri dificile, consumatoare de timp, foarte birocratice în unele cazuri;
- mai ales în cazul proiectelor finanțate din fondurile structurale europene, procedurile sunt foarte birocratice, iar întârzierile plăților burselor doctorale sunt frecvente și de durată;
- accesul la informație – de multe ori, informațiile referitoare la oportunitățile de mobilitate nu sunt cunoscute sau sunt promovate târziu, astfel încât timpul pentru pregătirea dosarului este foarte scurt;
- creșterea indicelui de concurență, în unele cazuri excesivă; de ex., în cazul Programului Tineret în Acțiune¹², indicele de concurență¹³ a crescut de la 1,74 (282 proiecte depuse/137 aprobate) în 2007, la 3,01 (908/258) în 2009 (pentru inițiativele de tineret, categoria proiecte naționale, au fost finanțate 72 de proiecte din 424 depuse, iar la proiecte transnaționale s-a finanțat doar un singur proiect din cele 19 depuse, din cauza volumului insuficient de fonduri).

Măsuri inițiate pentru reducerea dificultăților:

- Promovarea programelor care sprijină mobilitatea, diseminarea exemplelor de succes, facilitarea accesului la informații - sesiuni de informare, seminarii de contact, buletine lunare de informații și anunțuri sunt transmise prin email abonaților, publicarea de informații (apelurile de candidaturi, ghiduri ale aplicanților, exemplele de succes și alte informații utile) pe site-urile programelor și ale instituțiilor care le implementează.
- Operaționalizarea Agenției de Credite și Burse de Studii.
- Rețeaua inspectorilor școlari responsabili cu proiectele europene (la nivelul fiecărui inspectorat școlar județean, există un inspector responsabil cu promovarea programelor europene).

¹² Mitulescu, S et al, Evaluarea Programului „Tineret în Acțiune”, ISE, ANST, 2010

¹³ Raportul între proiectele depuse și proiectele admise

- Existența, la nivelul fiecărui județ, a unor multiplicatori de informație (cadre didactice-resursă în procesul de diseminare a informațiilor despre programele europene). În același sens, au mai fost create: o rețea de promotori Europass, coordonată de ANPCDEFP, care organizează și desfășoară activități de informare / promovare la nivel local; o rețea de formatori pentru programul „Tineret în Acțiune”, dar și o rețea de persoane - resursă pentru același program.
- Crearea Centrului Național Europass, în cadrul ANPCDEFP, responsabil de strategia națională Europass, de asigurarea informării și de sprijinire a completării și emiterii documentelor Europass și Youthpass, de coordonarea eliberării documentului de mobilitate Europass, împreună cu instituțiile emitente.
- Elaborarea de glosare de termeni de specialitate pentru elevii din învățământul profesional și tehnic care participă la mobilități prin stagii de pregătire practică realizate în alte țări europene.

5. Noi competențe și noi locuri de muncă

Ce măsuri a luat România pentru a ameliora evaluarea competențelor solicitate pe piața forței de muncă?

5.1. Măsuri recente pentru a îmbunătățirea *skills forecasting*

În România nu există o instituție unică, care să se ocupe în mod sistematic de prognoza competențelor profesionale și meseriilor cerute pe piața muncii, într-un orizont de timp mediu sau lung. Responsabilitățile sunt împărțite între instituții subordonate diferitelor ministere, unele realizând studii și analize din perspectiva școlii, altele, din perspectiva pieței muncii. Inițiativele în domeniul prognozei competențelor și meseriilor nu sunt așadar eforturi coordonate, focalizate și integrate în procesul mai larg al facilitării tranziției dintre școală și piața muncii.

Cu toate acestea, în ultimii ani s-a remarcat un proces de multiplicare a inițiativelor în domeniul facilitării tranziției dintre școală și piața muncii, atât în ceea ce privește aspectul teoretic (realizarea de prognoze ale evoluției pieței muncii), cât și în ceea ce privește aspectul practic (ex. îmbunătățirea colaborării inter-instituționale și inter-disciplinare, înmulțirea campaniilor specifice adresate elevilor și categoriilor defavorizate). Câteva **măsuri de ameliorare** a competențelor de prognoză la nivelul instituțiilor cu responsabilități în domeniu:

- Agențiile Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă, respectiv Centrele Regionale de Formare Profesională a Adulților – Proiectele derulate de acestea prin fonduri europene propun ca obiective: creșterea capacității serviciului public de ocupare de a anticipa evoluțiile, pe termen scurt și mediu, ale pieței muncii la nivel local, regional și național;
- Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale – desfășoară activități de cercetare în domeniul prognozei pieței muncii și evaluării cerințelor de calificare la nivel național, sectorial și de ramură, printr-o serie de proiecte punctuale: *Evoluția ocupațiilor pe piața forței de muncă din România din perspectiva anului 2010; Anchetă asupra cererii de forță de muncă 2007-2008;; Previziuni privind evoluția ocupațiilor în România în noua economie, 2008-2011.*
- Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic (CNDIPT) – participă la realizarea unor studii de prognozare a pieței muncii, în vederea creșterii contribuției acestui tip de învățământ la tranziția rapidă și eficientă către o economie competitivă (proiectul *Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii în care este partener Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale*);

- Institute de cercetare, inspectoratele școlare, Centrele județene de resurse și asistență educațională și instituțiile de învățământ superior – realizează o serie de studii punctuale privind monitorizarea inserției profesionale a absolvenților și analiza pieței muncii (proiectele vizând monitorizarea inserției profesionale a absolvenților învățământului profesional și tehnic; proiectul *Participarea tinerilor la educația nonformală. Oportunități și obstacole*; proiectul *Corelarea ofertei educaționale cu cerințele pieței muncii în domeniul TIC în România: Orizont 2015*).
- Consorțiile regionale, structuri manageriale consultative ale Consiliilor de Dezvoltare Regională realizează începând din anul 2004 elaborarea, actualizarea și monitorizarea anuală a Planurilor Regionale de Acțiune pentru Învățământ (PRAI), documente de planificare strategică a învățământului profesional și tehnic (IPT) la orizontul anului 2013 care au drept scop creșterea relevanței ofertei IPT în raport cu cerințele pieței muncii și nevoile de dezvoltare previzionate la nivel regional.
- Comitetele Locale de Dezvoltare a parteneriatului social în formarea profesională (CLD) structuri manageriale consultative în sprijinul inspectoratelor școlare realizează începând din anul 2004 elaborarea, actualizarea și monitorizarea anuală a Planurilor Local de Acțiune pentru Învățământ (PLAI), documente de planificare strategică a învățământului profesional și tehnic (IPT) la orizontul anului 2013 care au drept scop creșterea relevanței ofertei IPT în raport cu cerințele pieței muncii și nevoile de dezvoltare previzionate la nivel județean.
- furnizorii de formare au propriile metodologii de prognoză a competențelor și meseriilor cerute pe piața muncii, prin activități de monitorizare a ratei de absorbție a absolvenților, pe tipuri de meserii, prin studii de piață și documentarea statisticilor oficiale, dar mai ales prin sistemul de protocoale cu agenții economici pentru stagiul de practică al cursanților.

5.2. Măsurile de valorificare a rezultatelor în procesele de planificare din domeniul educației, formării profesionale, informării și consilierii

a. Sistemul de educație și formare

Cu excepția unor studii locale, în România nu au fost desfășurate anchete reprezentative la nivel național, care să permită o evaluare realistă a eficienței externe a sistemului de educație. Alături de implicarea și pregătirea insuficientă a partenerilor sociali, lipsa datelor și a studiilor recente privind inserția absolvenților și nevoile pe termen lung ale pieței muncii reprezintă unul dintre cei mai importanți factori care afectează calitatea planificării strategice și capacitatea de adaptare a ofertei sistemului de educație și formare profesională la cerințele pieței muncii. Concluziile diferitelor studii tematice în domeniu¹⁴ au evidențiat faptul că școlile din România: a) nu sunt suficient de orientate spre cunoașterea și înțelegerea semnalelor pieței muncii; b) nu încurajează și nu recunosc (nu bonifică) suficient activitățile extracurriculare de informare, conștientizare, orientare în carieră; c) nu inițiază suficient parteneriate cu autorități locale, companii și furnizori de formare în vederea creșterii abilităților de orientare socioprofesională a tinerilor și a ușurării tranziției de la școală la muncă.

În vederea ameliorării acestei situații, sunt implementate în prezent o serie de **măsurile ameliorative**, prin programe naționale și programe/proiecte cofinanțate din fonduri structurale europene.

- măsurile de flexibilizare a sistemului de educație și formare, prin subprograme de *after school*, a doua șansă, de alfabetizare funcțională, de participare la educație și formare inițială, de

¹⁴ *Raport național privind implementarea în România a programului de lucru Educație și formare 2010*, București, Institutul de Științe ale Educației, 2007.

- facilitare a tranziției către un loc de muncă a tinerilor cu risc de abandon școlar (*programul Educație, calificare și facilitarea tranziției spre un loc de muncă pentru elevi și tineri*);
- măsuri de revizuire a curriculumului național din perspectiva centrării pe competențe și pe cerințele pieței muncii – prin Legea educației naționale și prin proiecte specifice (*proiectul Revizuirea metodologiilor, instrumentelor și procedurilor pentru creșterea calității învățământului profesional și tehnic*; *proiectul Restructurarea curriculumului național în învățământul liceal*; *proiectul Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii*);
 - măsuri de corelare a ofertei educaționale a IPT cu nevoile previzionate ale pieței muncii (*proiectul Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii*);
 - măsuri de formare continuă a cadrelor didactice în scopul asigurării unei corelări optime între educația și formarea profesională inițială, nevoile pieței muncii și cele ale societății cunoașterii (*proiectul Metode inovative în formarea personalului didactic pentru dezvoltarea abilităților de viață ale elevilor*; *proiectul Formarea cadrelor didactice în domeniul evaluării competențelor profesionale*; *proiecte de formare a cadrelor didactice pentru evaluarea la nivel european a competențelor lingvistice*);
 - măsuri de susținere a relației școală – piața muncii și de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii (*proiectul Metodologie privind studiile de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților de învățământ superior din România – Tracer study*; *proiectul Parteneriate active școală-întreprindere pentru îmbunătățirea formării profesionale inițiale – PAȘI ÎN FPI*);
 - măsuri de ameliorare a serviciilor de evaluare și asigurare a calității în educație (*proiectul Instrumente digitale de ameliorare a calității evaluării în învățământul preuniversitar*; *proiectul Un învățământ performant bazat pe decizii fundamentate - Strategii de valorificare a evaluărilor internaționale privind rezultatele învățării*; *proiectul Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele partenoriale*, care vizează adaptarea Cadrelui Comun European de Referință pentru Asigurare a Calității în formarea profesională (EQARF).

b. Serviciile de orientare și consiliere

În același context descris anterior, *Legea educației naționale nr. 1/2011* și alte documente de politică educațională conexe redefinesc rolul serviciilor de orientare și consiliere prin noi responsabilități oferite Centrelor Județene de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE): coordonarea, monitorizarea și evaluarea serviciilor educaționale de consiliere, orientare și mediere școlară în tranziția de la școală spre piața muncii.

Astfel, la nivel regional și local se derulează o serie de proiecte susținute din fonduri europene (*programul Programe de consiliere profesională și stagii de pregătire practică pentru elevii din regiunile București-Ilfov și Sud-Muntenia*; *programul Pași către viitor. Dezvoltarea serviciilor de consiliere și orientare școlară*; *programul Dezvoltarea serviciilor de informare și consiliere profesională prin înființarea Cabinetelor de Informare, Consiliere și Orientare în Carieră*). Aceste proiecte derulate de autoritățile educaționale (inspectorate școlare județene, CJRAE etc.) vizează următoarele tipuri de intervenție:

- dezvoltarea serviciilor de orientare școlară și profesională pentru elevii din anii finali de liceu, în vederea susținerii tranziției de la școală la muncă;
- dezvoltarea serviciilor de informare și consiliere profesională, ca parte componentă a măsurilor active de ocupare, pentru facilitarea integrării pe piața muncii a persoanelor în căutarea unui loc de muncă, a șomerilor tineri și a șomerilor de lungă durată;

- eficientizarea stagiilor de practică a tinerilor, în vederea asigurării unei mai bune inserții a absolvenților din învățământul preuniversitar pe piața muncii;
- înființarea unor cabinete de informare, consiliere și orientare în carieră la nivel regional și local, care să asigure intervenție integrată, precum informarea și consilierea profesională, asistență în planificarea carierei și căutarea unui loc de muncă, organizarea de burse a locurilor de muncă, servicii de mediere, intervenție personalizată;
- organizarea de campanii de informare, conștientizare și consiliere socioprofesională, menite să-i orienteze pe tineri încă de pe băncile școlii spre meserii/competențe cu căutare pe piața muncii.

6. Bugetul educației

Cum a afectat criza economică și financiară bugetele educației și formării profesionale? (vă rugăm să faceți referiri la diferite niveluri de educație, dacă este posibil)

Bugetul educației a fost afectat negativ în perioada 2009-2011 de criza economică și financiară, fără să existe însă o evaluare detaliată, pe niveluri de educație, a impactului acestui fenomen. Stoparea creșterii economice și reducerea veniturilor bugetare a făcut dificilă respectarea prevederii legale de alocare a 6% din PIB către sectorul educației cât și continuarea finanțării unor programe de modernizare (în special în aria infrastructurii și a echipamente didactice). Un alt domeniu în care se observă un efect negativ este cel referitor la veniturile salariale ale personalului angajat în învățământ. Astfel, salariile au fost diminuate cu 25% în luna iunie 2010 în întreg sectorul public, această măsură fiind necesară pentru reducerea deficitului bugetar înregistrat în anul respectiv. Ulterior, începând cu luna ianuarie 2011, această reducere s-a diminuat. Totuși, în condițiile continuării efectelor crizei economice, măsurile de creștere a salariilor cadrelor didactice, ce trebuiau aplicate în 2009, nu au putut fi aplicate, fiind în prezent amânate pentru 2012. Tot datorită crizei economice și financiare s-au diminuat și drepturile bănești pentru persoanele disponibilizate din unitățile bugetare și au fost anulate o serie de sporuri sau stimulente.

La nivel preuniversitar, se estimează că în perioada următoare efortul bugetar național pentru programele MECTS din domeniul preuniversitar va conduce la o creștere a alocațiilor bugetare, depășind dificultățile din ultimii ani: 12,795 mld. lei (2010), 12,849 mld. lei (2011), 13,235 mld. lei (2012) și 13,335 mld. lei (2013). Un rol important în creșterea veniturilor pentru acest nivel îl au fondurile europene, estimându-se că acestea vor atinge în perioada 2011-2013 o valoare totală de 285,51 mil. lei prin diferite programe operaționale: PO-DCA (FSE) prin Axa prioritară 1: Îmbunătățiri de structură și proces ale managementului ciclului de politici publice - DMI 1.1 Îmbunătățirea procesului de luare a deciziilor; DMI 1.3: Îmbunătățirea eficacității organizaționale și de 359,16 mil. lei, prin POS-DRU (FSE) prin: Axa prioritară 1: Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere - DMI 1.1 Acces la educație și formare profesională inițială de Calitate - DMI 1.3 Dezvoltarea resurselor umane în educație și formare profesională și Axa prioritară 2: Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii - DMI 2.1 Tranziția de la școală la viața activă - DMI 2.2 Prevenirea și corectarea părăsirii timpurii a școlii. POS-CCE (FEDR) aduce o contribuție de 24 mil. lei în perioada 2009-2011 prin: Axa prioritară 3: Tehnologia informației și comunicațiilor pentru sectoarele privat și public - DMI 3.2 Dezvoltarea și eficientizarea serviciilor electronice.

Și la nivel universitar alocările bugetare pentru proiectele și programele MECTS din domeniul universitar se estimează a avea o evoluție ascendentă în perioada 2011-2013¹⁵. Fondurile europene au o contribuție importantă¹⁶, după cum se observă în tabelul de mai jos, situație similară și cu cea înregistrată de finanțările din alte surse decât bugetul de stat.

Tabel 6.1. Bugetul pentru învățământ superior format din alocări bugetare, finanțări din alte surse și fonduri europene (estimare 2011-2013)

Anul financiar	Alocări bugetare (mil. lei)	Finanțări provenite din alte surse decât bugetul de stat (mil. lei)	Fonduri europene nerambursabile (mil. lei)
2011	2035	2448	908
2012	2076	2557	944
2013	2128	2700	991

Sursa: MECTS

7. Strategia privind învățarea permanentă

Ce progrese a înregistrat România pentru dezvoltarea și implementarea unei strategii coerente și comprehensive în domeniul educației permanente?

7.1. România are o astfel de strategie pentru educația permanentă?

Până în prezent, România nu a adoptat încă o strategie privind educația permanentă. Cu toate acestea, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului a inițiat în ultimii ani o serie de întâlniri ale grupului de lucru intersectorial, desemnat să elaboreze această strategie. Există în acest moment un draft al strategiei care urmează să fie definitivat și ulterior supus dezbaterii publice.

În anul 2010, la inițiativa Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului a fost redactat un document la care ia au participa membrii grupului de lucru interinstituțional desemnat prin ordin de ministru pentru a elabora strategia în domeniul învățării permanente în România. Acest document strategic prezintă principalele priorități strategice convenite în cadrul întâlnirilor periodice derulate în cursul lunilor ianuarie-februarie 2010.

Alături de acest document, se află în lucru o diagnoză detaliată a situației învățării permanente în România, la care au contribuit toți membrii grupului de lucru. Diagnoza se află într-o fază avansată de elaborare, în prezent operându-se o serie de completări și actualizări ale informațiilor. De asemenea, se află în dezbaterile grupului de lucru și planul de acțiune al strategiei pe termen scurt, mediu și lung care cuprinde principalele obiective strategice, direcții de acțiune și responsabilități asociate.

¹⁵ Conform datelor MECTS privind învățământul superior, resursele financiare estimate necesare atingerii obiectivelor prevăd alocarea de fonduri bugetare și din alte surse pentru învățământul superior la un nivel de cel puțin 1% din PIB. De asemenea, este prevăzută atragerea de resurse suplimentare din taxe, prin operaționalizarea sistemului de credite pentru studenți

¹⁶ În vederea atingerii valorilor de referință sunt alocate fonduri structurale pentru învățământul superior, prin POS – DRU prin Axa Prioritară 1 Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere; DMI 1.2 Calitate în învățământul superior; DMI 1.5 Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării.

Toate aceste documente reprezintă un efort interinstituțional conjugat care va fundamenta acțiunile imediate și pe termen mediu sau lung ale României în domeniul învățării permanente.

Mai mult decât atât, noua Lege a Educației Naționale lansată pe 10 ianuarie 2011 valorifică maximal principiile educației permanente, reglementează cadrul general și integrator și stabilește responsabilitățile în domeniul educației permanente în România. Legea creează contextul finalizării procesului de elaborare a strategiei educației permanente în România și reglementează noi atribuții și responsabilități instituțiilor cu rol în domeniul educației permanente.

Principiile învățării pe tot parcursul vieții au fost de asemenea incluse ca priorități și în cadrul altor documente de politică în domeniul educației, formării continue și ocupării forței de muncă: *Planul național de dezvoltare 2007-2013* (PND), *Programul național de reforme* (PNR) și *Programul operațional sectorial în domeniul dezvoltării resurselor umane* (POS DRU). Obiective specifice educației permanente se regăsesc în mod explicit într-o serie de documente strategice la nivel sectorial, cum sunt: *Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă 2004-2010* (MMSSF, 2004), *Strategia pe termen scurt și mediu privind formarea profesională continuă 2005-2010* (MMSSF, ANOFM, MEC, CNFPA cu sprijinul Comitetelor sectoriale, 2005), *Direcții strategice ale Ministerului Educației și Cercetării pentru perioada 2006-2008* (2005), *Strategia Dezvoltării Învățământului Preuniversitar pentru perioada 2001-2010*, *Strategia pentru dezvoltare durabilă în România*¹⁷.

7.2. Principalele măsuri care au pus în practică: principiile responsabilității împărtășite; mecanisme financiare eficiente; parcursuri flexibile și programe în domeniul calității în formarea inițială și continuă.

Grupul de lucru pentru elaborarea *Strategiei învățării permanente în România* a convenit asupra următoarelor priorități strategice privind educația permanentă:

1. Integrarea abordărilor privind învățarea permanentă în România
 - Dezvoltarea unui Cadru Național al Calificărilor unic, coerent și compatibil cu cel european
 - Abordare comună privind asigurarea calității în educație și formare profesională
2. Promovarea participării la învățarea permanentă
3. Recunoașterea și validarea învățării non-formale și informale
4. Orientarea educației și formării către dezvoltarea competențelor transversale la orice vârstă
5. Modularizare și acces la parcursuri flexibile de educație și formare inițială și continuă
6. Dezvoltarea și diversificarea profilurilor/statutului resurselor umane implicate în sistemele de învățare pe parcursul întregii vieți
7. Centre comunitare de învățare permanentă
8. Consilierea și orientarea școlară și profesională pe tot parcursul vieții
9. Sisteme de învățare la locul de muncă
10. Reconcilierea vieții profesionale cu viața de familie și implicarea civică
11. Stimularea cercetării în domeniul învățării permanente

Aceste priorități au fost preluate și în noua lege a educației, în capitolul special destinat educației permanente. De asemenea, în prezent de află în lucru elaborarea unor metodologii specifice de

¹⁷ <http://strategia.ncsd.ro/docs/sndd10.ro.pdf>

implementare a prevederilor legii, în care sunt precizate responsabilitățile, atribuțiile și mecanismele de finanțare a măsurilor de dezvoltare a învățării permanente.

Conform legii educației, responsabilitățile pentru educația permanentă se împart între ministerele de resort (MECTS, MMFPS, MCPN) dar sunt precizate noi responsabilități pentru agenții guvernamentale, instituții publice sau organizații nonguvernamentale.

De asemenea, conform noii legi sunt diversificate parcursurile de educație și formare profesională atât prin măsurile de reconfigurare a sistemului de învățământ profesional, cât și prin măsurile care vizează recunoașterea rezultatelor învățării dobândite în contexte diverse (formale, informale și nonformale) sau întocmirea portofoliului de învățare permanentă.

Eforturile viitoare ale României se vor centra pe identificarea unor mecanisme de finanțare eficientă a acestor măsuri și prin dezvoltarea capacității de monitorizare a noilor măsuri prevăzute de lege.

În intervalul 2008-2009, Ministerul Educației, Cercetării și Inovării a elaborat proiecte strategice care au rezultat în urma unei analize complexe a nevoilor din sistem, realizate de către toate instituțiile aflate în coordonarea sau în subordonarea sa, atât la nivelul învățământului preuniversitar, cât și la nivelul învățământului superior. Un număr considerabil de proiecte au fost elaborate pentru toate cererile de propuneri de proiecte lansate de Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane (AM POSDRU), dintre acestea amintim un proiect aflat în faza de implementare, care vizează calitatea educației: „*Instrumente digitale de ameliorare a calității evaluării în învățământul preuniversitar*”, care are ca obiectiv general proiectarea, realizarea, pilotarea și lansarea în utilizare a unui sistem informatic național de evaluare prin care să devină accesibile resurse și servicii evaluative de tip digital destinate elevilor, cadrelor didactice și personalului implicat în activitatea de consiliere și orientare școlară și profesională.

O importantă schimbare de concepție privește formarea personalului de conducere din Educație. Recenta Lege 1/2011 prevede, la Art. 246 (1, 3), că funcțiile de conducere, de îndrumare și de control în unitățile de învățământ și în inspectoratele școlare urmează să fie ocupate, prin concurs specific, numai de cadre didactice care fac dovada absolvirii unui program acreditat de formare (continuă) în management educațional, cu minimum 60 de credite transferabile. Această dispoziție reprezintă un pas înainte spre situația ocupațional-instituțională firească, în care posturile managerial-școlare vor fi deținute de absolvenți de studii în Management, însemnând introducerea în sistem a profesionalizării directorilor/inspectorilor înainte ca aceștia să candideze pentru o atare poziție, nu abia după ce ei au fost numiți în funcție. Legea fructifică propunerile și portofoliul de programe de formare managerială ale unor unități de cercetare-formare-dezvoltare printre care și Institutul de Științe ale Educației, ale cărui priorități de contribuție la efortul de reformă pentru ET 2012-2014 și pentru următorul ciclu al ET 2020, cuprind completarea și upgradarea setului său de programe de formare continuă în diversele subdomenii ale Managementului educațional, ca și reiterarea propunerii programului de introducere în sistem a corpului formatorilor de formatori zonali – ocupați ca atare în cadrul structurilor descentralizate, astfel încât să poată asigura continuitatea veritabilă a pregătirii manageriale.

Agencia Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar este operațională, încadrată cu personal propriu și experți-colaboratori în evaluare și acreditare. Standardele de calitate sunt operaționale, pe baza unui concept comun de calitate, împărțit de către toți

purtătorii majori de interes (elevi, cadre didactice, părinți, angajatori etc.) și construit pe baza „modelului european al excelenței” (www.edu.ro), *Strategia ARACIP pentru perioada 2011-2015*, 4 ianuarie 2011, p.16).

8. Alte reforme semnificative în ariile prioritare

Ce progrese a făcut România în reforma educației în domeniile prioritare, altele decât cele menționate la întrebările 2-7?

Progresele înregistrate de România în domeniile prioritare a educației și formării profesionale se regăsesc și se susțin prin orientările majore exprimate de *Legea educației naționale nr. 1/2011*. Potrivit documentului menționat, domenii prioritare de acțiune cuprind următoarele:

• Schimbări în domeniul curricular

Noul cadru legislativ susține explicit centrarea învățământului românesc pe competențe, demers care a debutat cu unele măsuri punctuale la nivel de curriculum încă din 2003. Conform legii, curriculum național pentru învățământul primar și gimnazial se axează pe cele 8 domenii de competențe cheie, iar învățământul liceal vizează dezvoltarea competențelor specifice în funcție de filiera de formare/calificare. În acest context al centrării pe competențe, este restructurat și sistemul de evaluare. Astfel se introduce un sistem de evaluare care vizează momente semnificative din parcursul educațional: clasele a II-a, a IV-a, a VI-a și evaluarea națională de la sfârșitul clasei a IX-a. Evaluarea de parcurs se realizează prin portofoliu, iar evaluările la clasele a IV-a, a VI-a și a IX-a cuprind și probe transdisciplinare. Examenul de bacalaureat cuprinde, de asemenea, probe transdisciplinare.

În vederea flexibilizării și lărgirii accesului la educație, precum și a adaptării ofertei la nevoile locale, curriculumul național prevede o mai largă arie pentru disciplinele opționale. Acestea au o pondere de 20% în planurile-cadru pentru învățământul obligatoriu și de 30% în cele pentru liceu. De asemenea, pentru fiecare disciplină și domeniu de studiu, programa școlară acoperă 75% din orele de predare și evaluare, lăsând la dispoziția profesorului 25% din timpul alocat disciplinei/domeniului de studiu respectiv.

• Sprijinirea copiilor și tinerilor capabili de performanțe înalte

În vederea promovării calității și excelenței, cadrul legislativ propune măsuri concrete de susținere a copiilor și tinerilor cu performanțe înalte. Aceasta se realizează atât în unități de învățământ, cât și în centre de excelență, prin programe educative care respectă particularitățile de învățare și de orientare a performanței. Aceste programe sunt de aprofundare a învățării, de grupare pe abilități, de îmbogățire a curriculumului cu noi domenii, de mentorat și transfer de competență, de accelerare a promovării conform ritmului individual de învățare. Aceste programe sunt coordonate de Centrul National de Instruire Diferențiată.

• Programul "Școala după școală"

În scopul creșterii participării la educație și al lărgirii accesului la educație a grupurilor dezavantajate se organizează programul "Școala după școală", în parteneriat cu autoritățile publice

locale și cu asociațiile de părinți, sau cu organizații nonguvernamentale cu competențe în domeniu. Acest program oferă activități educative, recreative, de timp liber, pentru consolidarea competențelor dobândite sau de accelerare a învățării, precum și activități de învățare remedială.

- **Noi măsuri de descentralizare**

Pentru asigurarea participării la o educație de calitate, s-a propus înființarea Consorțiilor școlare, care se bazează pe parteneriate contractuale între unitățile de învățământ, pentru a asigura: mobilitatea personalului între școlile membre ale consorțiului; utilizarea în comun a resurselor școlilor din consorțiu; lărgirea oportunităților de învățare oferite elevilor și recunoașterea reciprocă a rezultatelor învățării și evaluării acestora.

De asemenea, pentru a susține deschiderea școlii către comunitate, o parte dintre măsurile de descentralizare administrativă și financiară a sistemului educațional prevăd o implicare mai amplă a actorilor școlari (familie, autorități locale, agenți economici) și luarea deciziilor la nivelul școlii (ex. stabilirea ofertei curriculare opționale/în dezvoltare locală, selectarea personalului didactic).

- **Susținerea unor noi medii de învățare**

Pentru creșterea calității predării și pentru susținerea învățării pe tot parcursul vieții, s-a stabilit înființarea Bibliotecii Școlare Virtuale și a Platformei școlare de e-Learning, care includ programe școlare, exemple de lecții pentru toate temele din programele școlare, ghiduri metodologice, exemple de probe de evaluare.

- **Reconfigurarea sistemului de învățământ profesional**

Pentru încurajarea accesului la învățământul profesional și tehnic, noul cadru legislativ a introdus măsuri de reconfigurare a structurii acestuia. Astfel, învățământul profesional poate fi organizat în școli profesionale care pot fi unități independente sau afiliate liceelor tehnologice. Standardele de pregătire profesională se realizează pe baza standardelor ocupaționale validate de comitete sectoriale. Programele de pregătire profesională se finalizează cu examen de certificare a calificării.

9. Propuneri pentru ariile prioritare

Pentru perioada 2009-2011, Consiliul Europei a definit de asemenea un set de priorități pe termen mediu, subsumate celor 4 obiective strategice generale enunțate mai jos. În care dintre ariile prioritare pe termen mediu ar dori România să coopereze în următorul ciclu? (vă rugăm să indicați ordinea priorităților – importanță majoră, importanță medie, importanță scăzută).

Prezentăm în continuare rezultatele chestionarului adresat actorilor responsabili în domeniul educației și formării profesionale privind ordinea priorităților strategice pe termen mediu în aria cărora România intenționează să coopereze în următorul ciclu. Precizăm că au participat la completarea chestionarului un număr de 33 de actori responsabili (cercetători, experți, decidenți din ministere și agenții). Pentru a evidenția ordinea priorităților, prezentăm mai jos primele 3 arii pe care respondenții le-au apreciat în chestionar ca fiind de **importanță majoră**. (vezi și Anexa 3)

9.1. **Învățarea permanentă și mobilitatea – realități ale sistemului de educație și formare profesională**

- **Prioritatea 1** (84,4%) - Finalizarea procesului de elaborare a strategiei naționale de învățare de-a lungul întregii vieți;
- **Prioritatea 2** (79,3%) - Utilizarea unei abordări fondate pe rezultatele învățării în ceea ce privește standardele și calificările, procedurile de evaluare și de validare, transferul creditelor, programele de învățământ și asigurarea calității;
- **Prioritatea 3** (64,5%) - Validarea învățării în contexte non-formale și informale.

9.2. Îmbunătățirea calității și eficienței educației și formării profesionale

- **Prioritatea 1** (83,9%) - Evoluția profesională a cadrelor didactice și a formatorilor;
- **Prioritatea 2** (76,7%) - „Noi competențe pentru noi locuri de muncă”;
- **Prioritatea 3** (74,2%) - Competențele de bază în citire, matematică și științe.

9.3. Promovarea echității, coeziunii sociale și cetățeniei active

- **Prioritatea 1** (87,1%) - Reducerea abandonului școlar timpuriu;
- **Prioritatea 2** (53,3%) - Cursanți cu nevoi speciale;
- **Prioritatea 3** (46,7%) - Învățământul preșcolar;

9.4. Întărirea inovației și creativității, inclusiv a antreprenoriatului, la toate nivelurile de educație și formare profesională

- **Prioritatea 1** (80,6%) Dezvoltarea de parteneriate între furnizorii de educație și formare profesională și întreprinderi, instituții de cercetare, actori culturali și industrii creative;
- **Prioritatea 2** (76,6%) - Competențe-cheie transversale;
- **Prioritatea 3** (41,9%) - Crearea unor instituții centrate pe inovare.

ANEXE

Anexa 1.

Proiecte care vizează prevenirea și corectarea fenomenului de părăsire timpurie a studiilor, finanțate din Fondul Social European

- **Alege școala!** – Proiect derulat în perioada 2010 – 2013 de Fundația World Vision România, în parteneriat cu Patriarhia Română (prin Sectorul teologic - educațional); obiectivul general al proiectului „Alege Școala!” îl constituie prevenirea și combaterea fenomenului de părăsire timpurie a școlii și prevenirea delincvenței juvenile prin dezvoltarea unor soluții alternative de tip „școala de duminică”;
- **Școala vine la tine acasă!** – Proiect derulat în perioada oct. 2010 - oct. 2012 de asociația tineri pentru viitor în parteneriat cu Asociația TMIS TORONTAL; obiectivele sunt: dezvoltare de soluții educaționale alternative; crearea unui grup de profesioniști pentru implementarea acestor soluții în cadrul unor centre regionale de consiliere și orientare; furnizarea de competențe, abilități; orientarea tinerilor aflați în situații dificile, persoane expuse fenomenului de părăsire timpurie a școlii; prevenirea și combaterea abandonului școlar;
- **Prevenirea fenomenului de părăsire timpurie a școlii în mediul rural** – derulat de Primăria Comunei Stroești în parteneriat cu Asociația pentru Dezvoltare Comunitară Vâlcea; obiectivele sale specifice sunt: facilitarea accesului și participării în învățământul primar și secundar pentru preșcolari și școlari din mediul rural, sporirea gradului de implicare al părinților în activitățile desfășurate de școală și îmbunătățirea gradului de conștientizare în comunitate față de riscurile generate de fenomenul de părăsire timpurie a școlii.
- **Educația este calea spre răspunsul la toate întrebările** – Proiect derulat în perioada 1 septembrie 2010 – 31 august 2013 de ISJ Olt; obiectivul general al proiectului este prevenirea și corectarea părăsirii timpurii a școlii și menținerea în sistemul de educație a persoanelor expuse acestui risc prin elaborarea și implementarea unui set de activități pentru creșterea motivației pentru învățare și prevenirea eșecului școlar.
- În cadrul proiectului **ONCE Against Abandon**, Opening to New Country Experience (ID I/06/B/F/PP/ - 154035, Leonardo da Vinci Programme www.againstabandon.net) derulat în perioada 2007-2009 de către Departamentul Consiliere și Învățare Permanentă din cadrul ISE au fost identificate o serie de bune practici pentru prevenirea și combaterea abandonului și absenteismului școlar la nivelul consilierii școlare din România: colaborarea cu mediatorul școlar, implicarea elevilor cu risc de abandon în programe de tip Școala după școală pentru reducerea decalajelor privind performanța școlară, consiliere individuală, dezvoltarea unor relații de comunicare bazate pe respect, non-etichetare și empatie (consilierul este „aliatul” elevului), planuri de monitorizare a progresului, utilizarea tehnicilor consilierii cognitive pentru întărirea comportamentelor dezirabile și stingerea celor indezirabile etc.

Anexa 2.

Mobilități transnaționale derulate în cadrul Programului „Învățare pe tot parcursul vieții”, în anul 2010

Situația României

Numărul persoanelor din România care au beneficiat de mobilități transnaționale în cadrul proiectelor derulate în anul 2010 a fost de **14515**, cu 13,72% mai mare decât în anul 2009¹⁸.

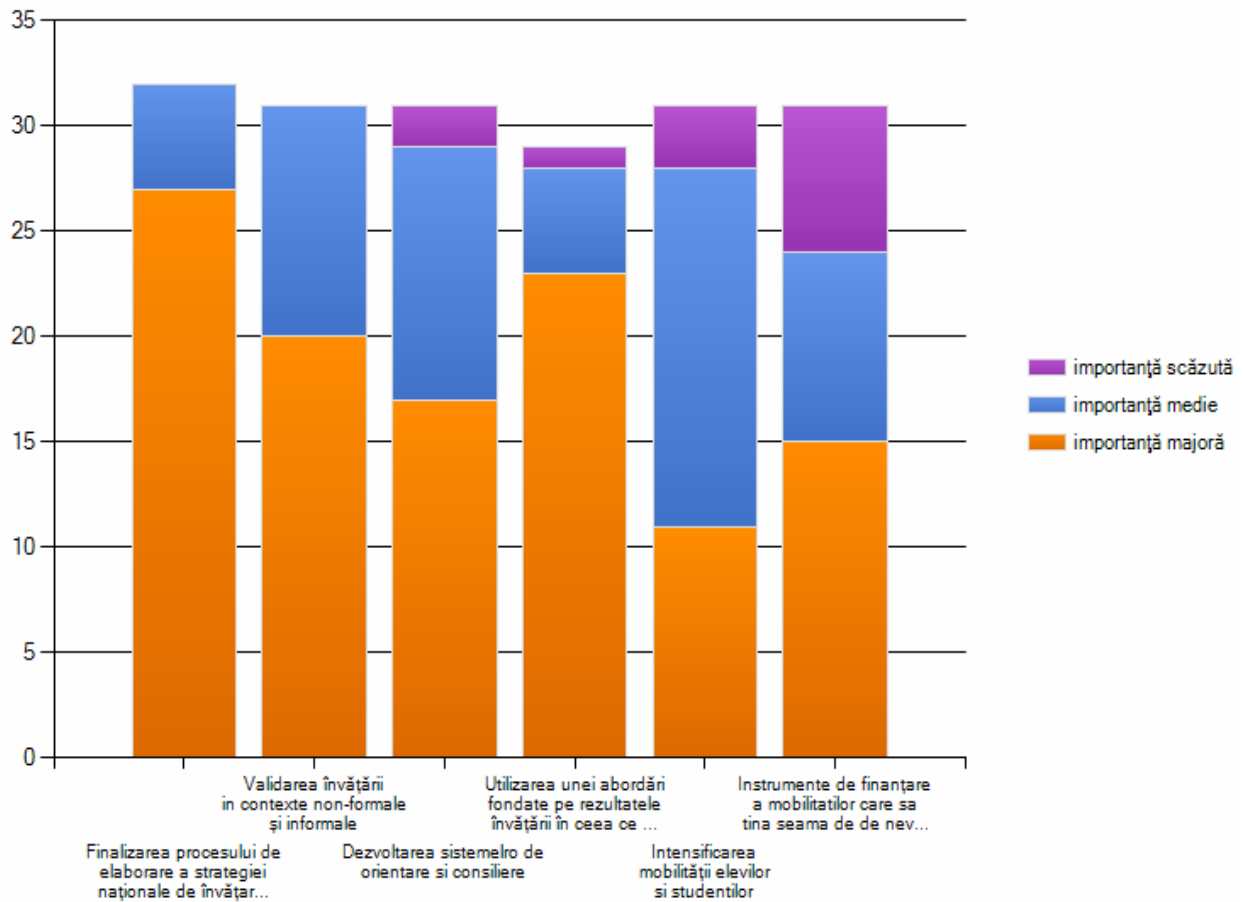
- **Comenius:** În cadrul proiectelor de parteneriat derulate în 2010, au beneficiat de mobilitate transnațională 4514 elevi și profesori, membri ai echipelor de proiect.
- În cadrul acțiunii „Mobilități individuale efectuate pentru formarea continuă a personalului implicat în educație”, în învățământul preuniversitar, numărul de beneficiari a crescut cu 46,54% față de anul 2009 (1121 mobilități efectuate în anul 2010, față de 765 în 2009). Creșterea numărului de mobilități a fost posibilă prin implementarea unui proiect strategic finanțat din fonduri structurale POSDRU, prin care s-a suplimentat bugetul alocat acestui tip de mobilități pentru anul 2010.
- În cadrul acțiunii „Mobilități individuale efectuate pentru formarea inițială a personalului implicat în educație”, s-au derulat în anul 2010 32 de mobilități pentru **Asistenți Comenius**.
- **Erasmus:** Pe parcursul anului 2010, au fost realizate 3309 de mobilități studențești pentru studii și 965 de mobilități studențești pentru plasament; în 2010, pentru 81 de mobilități ale studenților a fost primită finanțare suplimentară prin Mecanismul Financiar al Spațiului Economic European (SEE). **De asemenea**, au fost realizate 1174 de mobilități ale personalului din universități, pentru misiuni de predare sau stagii de formare; adițional, prin Mecanismul Financiar al Spațiului Economic European (SEE), a fost primită finanțare pentru 31 de mobilități ale profesorilor la instituții din Norvegia, Islanda și Liechtenstein.
- **Grundtvig:** în cadrul proiectelor de parteneriate pentru învățare și acțiunii “Inițiative pentru voluntari seniori în Europa” s-au finanțat, prin proiectele derulate în 2010, 1288 mobilități ale adulților. De asemenea, s-au derulat 154 de mobilități de formare continuă a personalului implicat în educația adulților; În cadrul Atelierelor Grundtvig, s-au finanțat 180 de mobilități.
- **Leonardo da Vinci:** în 2010, în cadrul proiectelor de mobilitate derulate, au beneficiat de stagii de formare în străinătate 1513 persoane.
- **Vizite de Studiu:** (mobilități transnaționale pentru experți și factori de decizie din domeniul învățământului preuniversitar, VET și partenerii sociali de la nivel local, regional și central):
- în 2010 au beneficiat de granturi pentru mobilități 153 de persoane.
- **eTwinning** - Aproximativ 30 de cadre didactice participă anual la ateliere europene de dezvoltare profesională sau la conferințe europene. În 2010, 40 de profesori români și 55 de profesori din Bulgaria, Slovacia și Franța au participat la seminarii de contact desfășurate în țara noastră.

¹⁸ Date preluate din Raportul asupra implementării Programului „Învățare pe tot parcursul vieții” în 2010, pus la dispoziție pentru acest studiu de către ANPCDEFP.

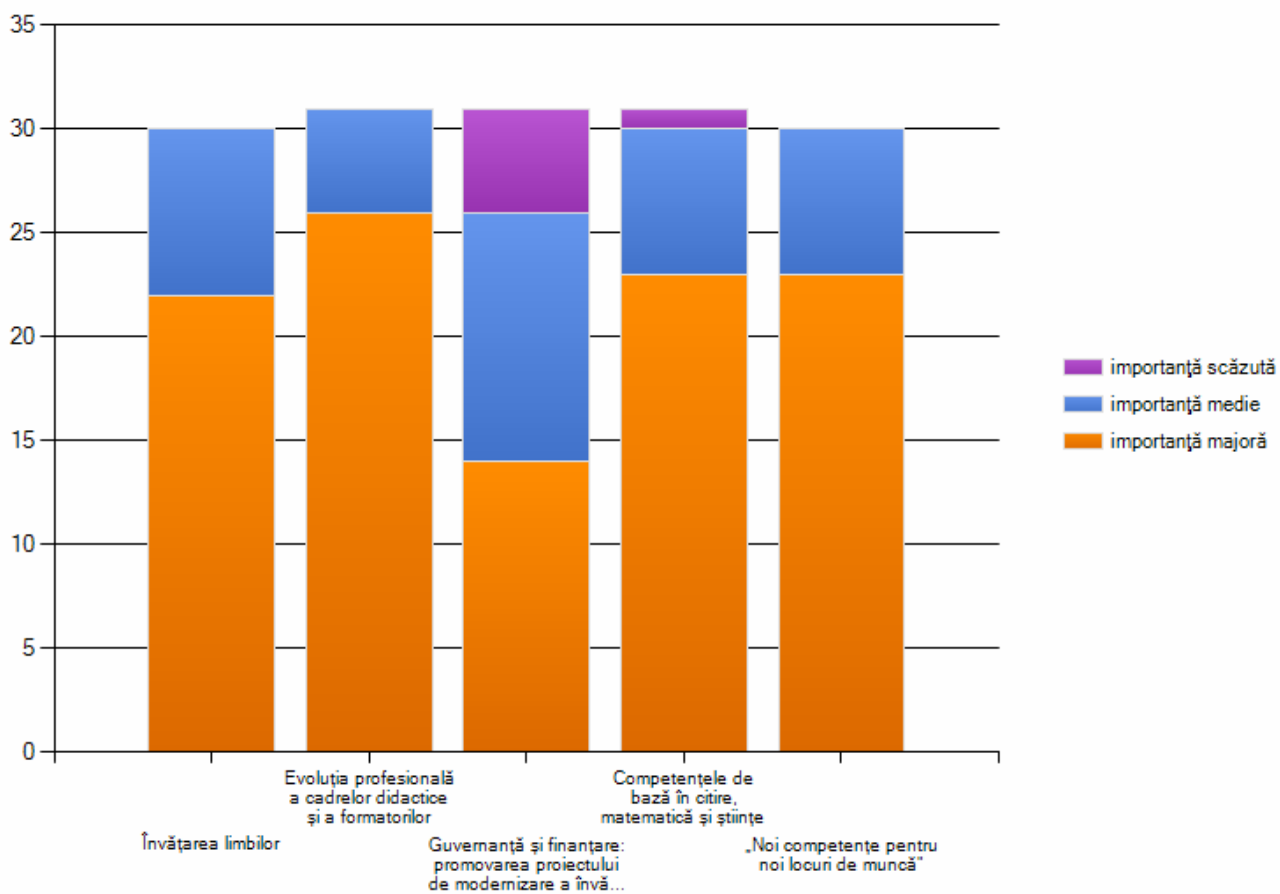
Anexa 3

Rezultatele chestionarului

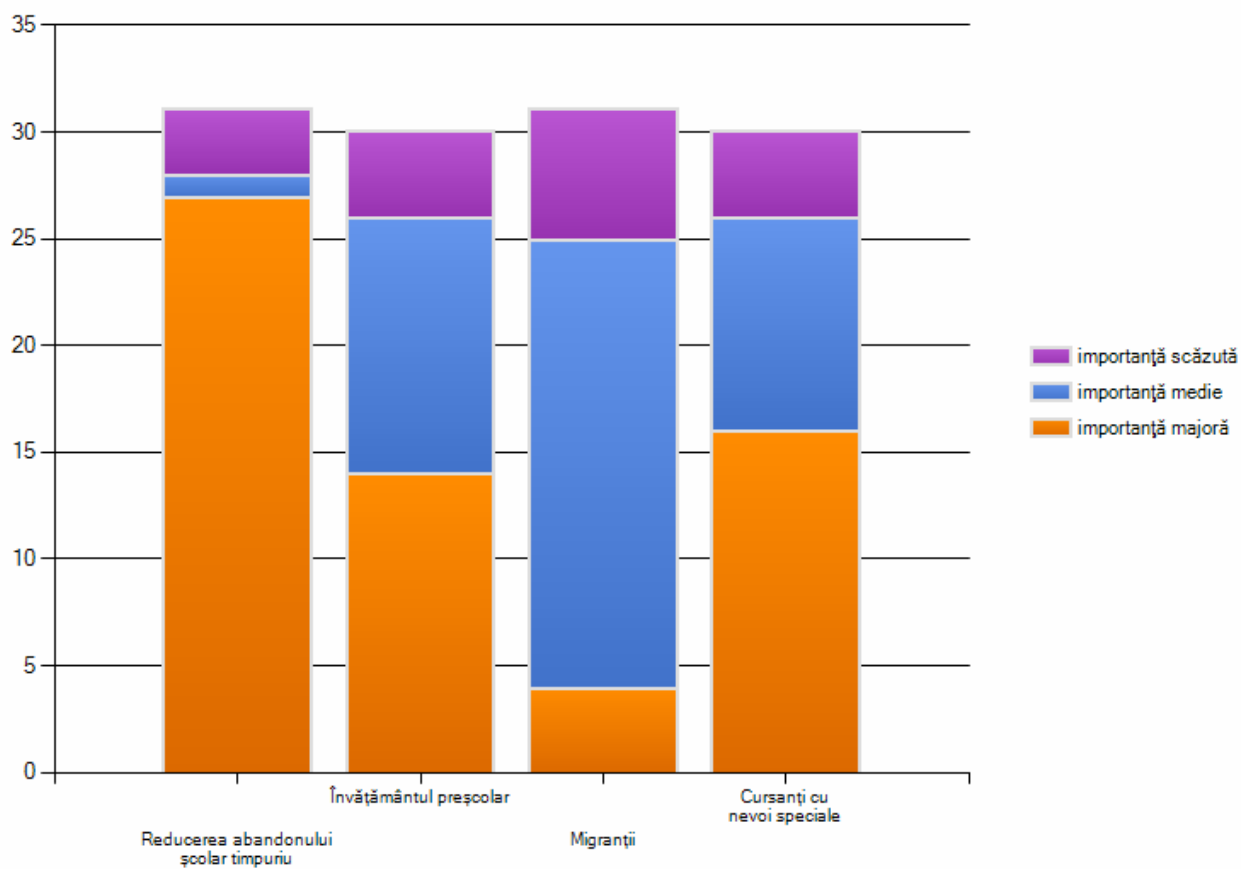
Obiectivul strategic 1: Realizarea în practică a învățării de-a lungul vieții și intensificare mobilităților

Obiectivul strategic 2: Îmbunătățirea calității și eficienței educației și formării

Obiectivul strategic 3: Promovarea echității, a coeziunii sociale și a cetățeniei active

Obiectivul strategic 4: Stimularea inovării și creativității, inclusiv a spiritului antreprenorial, la toate nivelurile de educație și de formare

